

**ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ  
ՀԻՄՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ  
300-ԱՄԵԱԿԻ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ  
ԵՒ ԵՐԵՔՕՐԵԱՅ ԳԻՏԱԺՈՂՈՎ  
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԻՆ ՄԷՁ**

11 Հոկտ. 1999 թվականի շաբաթը, Հայաստանի Գիտա-  
կան Ակադեմիայի Նախագահ՝ Պ. Ֆատևյ Տ. Սարգսեան, կը հա-  
ղորդէր Միաբանութեան Աբբահօր, որ ինք, ընդառաջելով Հ.  
Յ. Պատիկեանի առաջարկին, կազմած է յանձնախումբ մը, վեց  
անձերէ բաղկացած, Հայաստանի մէջ հանդիսաւորապէս եւ  
երեքօրեայ գիտաժողովային նիստերով, նշելու Մխիթարեան  
Միաբանութեան Հիմնադրութեան Երեքհարիւրամեակը:

Յանձնախումբը ամենայն ճշգրտութեամբ կատարած ըլ-  
լալով իր աշխատանքը, եւ յետ նախագահական հրամանագրին  
հրատարակութեան, քանի Ակադեմիան Պետական հիմնարկ է,  
Հայաստանի Մայրաքաղաքին մէջ սկիզբ առին յորեկինական  
հանդիսութիւնները:

Առաջին կարեւոր ձեռնարկը եղաւ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԳԱ-  
ՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ կազմակերպած ցուցահանդէսը, իր յարկին  
տակ, Մխիթարեան հնատիպ եւ հազուագիւտ հրատարակու-  
թիւններու, Երեքշաբթի 21 Նոյեմբերին, ուր խօսք առին  
Գրադարանի Տնօրէնը, գիտաշխատողներ եւ Միաբանութեան  
Աբբահայրը: Ներկայ էր մամուլը եւ կարգ մը հեռատեսիլի  
կայաններ:

Յաջորդ օրը, 22 Նոյեմբեր, առաւօտեան ժամը 10ին, տե-  
ղի ունեցաւ Լիազումար նիստ, Ակադեմիայի նիստերու մեծ

դահլիճին մէջ, ուր նախագահ Ֆ. Սարգսեան բացուած յայտարարեց գիտաժողովը որպէս նիւթ ունենալով ՄԽԹԱՐԵԱՆՆԵՐԻ ԴԵՐԸ ՀԱՅ ՀՈԳԵԻՈՐ-ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԳՈՐԾՈՒՄ:

*Բանաստեղծ Ռազմիկ Դաւոյեան, իր գեղարուեստական խորհրդականի հանգամանքով, կարդաց Հայաստանի Հանրապետութեան նախագահ (որ արտասահման կը գտնուէր) Պ. Ռ. Քոչարեանի ուղերձը, հիւսելով Մխիթարեան Միաբանութեան դրուատիքը, որուն յաջորդեց՝ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս՝ Գարեգին Բ.ի հայրապետական խօսքը, յայտնելով թէ իր անձամբ ներկայութիւնը ցոյց կու տայ թէ որքան Մայր Աթոռը կը գնահատէ Մխիթարեան Հայրերու վաստակը եւ կը փափաքի որ ձեռք-ձեռքի տուած գործեն Մայր Հողին վրայ:*

Հ. Եղիա Վրդ. Քիլադպեան, Միացեալ Մխիթարեան Միաբանութեան նորընտիր Աբբահայրը, պարզ եւ ջերմ բառերով, շնորհակալութիւն յայտնելէ ետք քաղաքական եւ եկեղեցական իշխանութիւններուն, յայտնեց թէ Մխիթարեան Միաբանութիւնը, իր Հիմնադիր Մխիթար Սեբաստացիի կտակով, եղած է եւ կը մնայ, Հայ ժողովուրդի հոգեւոր եւ մշակութային ծառայութեան նուիրուած:

Ապա խօսքը տրուեցաւ օրուան առաջին գեկուցող, Հ. Վարդան Եպս. Աշխարեանի, որ հռետորական ջերմ շունչով, պանծացուց Մխիթարեան Միաբանութեան զոյգ ճիւղերու պայծառ դէմքերը:

Առաւօտեան նիստին երկրորդ եւ վերջին խօսք առնողը եղաւ Բազմավէպի խմբագիր՝ Հ. Յարութիւն Վրդ. Պատիկեան, որ ամփոփ գիծերով եւ գիտական մօտեցումով, ներկայացուց Մխիթար Սեբաստացին որպէս ՄԵԾ ԾՐԱԳԻՐՈՎ առաջնորդուած Հիմնադիր, 10 հիմնական խորագիրներ առաջարկելով ներկաներուն:

ա. Հայ լեզուի վերանորոգում.

բ. Պատմագրութեան եւ հնախօսութեան մշակում.

գ. Կրօնական, ծիսական, եկեղեցապատմական աշխատանքներ.

դ. Զեռագիր մատենաներու ուսումնասիրութիւն եւ հրատարակում.

ե. Ստեղծում դասական գրականութեան.

զ. Զարգացում եւ գործածութիւն աշխարհաբար լեզուին.

է. Թատերական սեռին մշակումը եւ տարածումը հայոց մօտ.

ը. կրթական, դպրոցական կեդրոններու հիմնարկութիւն.  
 ք. Գեղարուեստական - քարտիսագրական գործերու հրատարակութիւն.

ժ. Հիմնարկութիւն Մխիթարեան ակադեմիային.

Առաջին բաժինի աւարտին, պաշտօնական հիւրերը բարեկեցին ներկաները ու հեռացան եւ ժամը 13ին սկիզբ առաւ երկրորդ նիստը, նախագահութեամբ Ակադեմիկոս՝ Փրոֆ. Գեորգ Բրուտեանի:

Բացումը կատարեց Հ. Գրիգորիս Սերէնեան, նիւթ ունենալով Մխիթարեան Միաբանութեան ազգային-կրօնական գաղափարախօսութիւնը, դիտուած միութենական փորձերուն տեսանկիւնէն:

Հ. Սերոբ Զամուրլեան անդրադարձաւ Միաբանութեան հիմնարկութեան թուականին եւ անոր պարագաներու մասին, եզրակացնելով որ 1700 է հիմնադրութեան ճշգրիտ թուականը եւ 1701ը եղած է միայն առաջին ամեակի յիշատակութիւն:

Արտւմ Սարգսեան ներկայացուց Մխիթար Աբբան որպէս մեծ լեզուաբան:

Ալպէր Խառատեան Մխիթարեանների Վաղ շրջանի պարբերականները:

Ռիմա Միրումեան որպէս նիւթ ընտրած էր -Ազգային լուսաւորութիւնը որպէս ազգային գաղափարախօսութեան գերխնդիր Մխիթարեանների հայեացքներում:

Նախատեսուած քննարկումը եւ ամփոփումը տեղի չունեցաւ. զրեթէ բոլոր ելոյթ ունեցողներն ալ իրենց սահմանուած քսան վայրկեանը յարգած չլլալով, առաջին օրուայ սահմանուած ժամերը առատօրէն գերազանցուած էին:

Հիմնադրութի 23 նոյեմբեր Բ. օր

Մեծ թիւով զեկուցողներ ներկայացած ըլլալով, Ակադեմիայի կազմակերպութիւնը, ուր կարեւոր դեր կը խաղար Փրոֆ. Լաւրենտի Բարսեղեան, միաժամանակ երկու սրահներու մէջ բաժնած էր զեկուցումները:

Առաջինը տեղի ունեցաւ ակադեմական մեծ դահլիճին մէջ, նախագահութեամբ Ա.գատ Եղիազարեանի. ուղիղ ժամը տասին բեմ հրաւիրուեցաւ Գառնիկ Անանեան, նիւթ ունենալով «Մխիթարեանների ՏԱՐԵԳՐՈՒԹԻՒՆ պարբերականը»:

Հ. Պօղոս Վրդ. Գոմանեան, որ վեհանձնաբար հրաժարած էր Վիեննայի Մխիթարեան Միաբանութեան մշտնջենաւոր

Աբբայութենէն, կարելի դարձնելու համար զոյգ Միաբանութիւններու Միութիւնը, փայլուն ելոյթով մը ներկայացուց Հինգերորդ դարու դասական հայերէնի վերայատնութիւնը Մխիթարեան դպրոցէն ներս:

Լեւոն Լաճիկեան՝ անդրադարձաւ Մխիթար Սեբաստացիի եւ խաչատուր Վրդ. Էրզրումցիի անձնական-ստեղծագործական մեծ բարեկամութեան մասին:

Աղաւնի Ութուհեան՝ բացայայտեց «Հ. Միքայէլ Վրդ. Զամչեանի դերը Մխիթարեանների մատենադարանի ստեղծման գործում»:

Վարդան Դուրիկեան անդրադարձաւ հետաքրքրական նիւթի մը մասին: Ս. Էջմիածինը եւ Հայոց Հայրապետական աթոռը Մխիթարեանների գրական-հայագիտական ստեղծագործութիւններում:

Անահիտ Բեքարեան ներկայացուց Լորտ Պայրոնը Մխիթարեանների մօտ:

Անահիտ Աստոյեան «Մխիթարեանների վաւերագրերը Հայաստանի գրականութեան եւ արուեստի պետական թանգարանի ֆոնտերում»:

Մինչ մեծ դահլիճին մէջ, սակաւաթիւ ներկաներով տեղի կ'ունենային վերոյիշեալ նիւթերը, նոյն ժամերուն ակադեմիայի նախագահական նիստերու կլոր սրահին մէջ զեկուցեցին: Վազգէն Համբարձումեան՝ նիւթ ունենալով -Մխիթարեանների լեզու-մշակման սկզբունքները եւ գրական հայերէնի կանոնարկման արդի խնդիրները-:

Նուէր Սարգսեան -Մխիթարեան Միաբանութիւնը եւ հայ բարբառների դասակարգման խնդիրները-:

Գագիկ Սարգսեանի նիւթն էր -Հ. Ներսէս Ակինեանի վիճադրագիտական պրպտումները-:

Խաչիկ Սամուէլեան՝ անդրադարձաւ Հ. Օգոստինոս Սեբուլեանի նպաստը հայագիտութեան մարզին մէջ նիւթին շուրջ:

Այս նիստերուն կը նախագահէր Փրոֆ. Գեորգ Ջահուկեան:

Կէսօրուայ ընդմիջումէն ետք, ժամ 13.30ին տեղի ունեցաւ Բ նիստը:

Ակադեմական մեծ դահլիճին մէջ.

Դաւիթ Սարգսեան խօսեցաւ -Մխիթարեան Միաբանութեան գրա-հրատարակչական գործունէութիւնը եւ Հայաստանի Ազգային Գրադարանը- նիւթին մասին:

Սերկէյ Սահակեան՝ անդրադարձաւ -Հայ գրականութեան հարցերը Մխիթարեանների աշխատութիւններում-ի մասին:

Վիկտոր Մարտիրոսեան -Մխիթարեանների ներդրումը ուսումնական ձեռնարկների ստեղծման գործում-:

Յասմիկ Սիմոնեան Աղեքսանդրի վէպի ձեռագրերը Ս. Ղազարում եւ նրա 1842 թ. վեներտիկեան հրատարակութիւնը:

Հուսիկ Ազատ Եղիազարեան խօսք առաւ -Մխիթարեանների թարգմանական գործունէութեան նիւթի մասին:

Ակադեմական նիստերու կլոր դահլիճին մէջ (Ա. յարկ) յետ միջօրէին կը նախագահէր Փրոֆ. Հրանտ Աւետիսեան:

Վրէժ Վարդանեանի նիւթն էր -Հայաստանում վաղ քրիստոնէութեան եւ Հայոց պետութեան փոխ-յարաբերութիւնների վերաբերեալ Միքայէլ Վրդ. Չամչեանի մեկնակերպի շուրջ-:

Պօղոս Խաչատրեան անդրադարձաւ -Մխիթարեանների եւ Շահմիր Շահմիրեանի համագործակցութիւնը-:

Էմմա Կոստանդեանի գեկուցումը մեծ հաճոյքով ունկնդրուեցաւ, քանի կը խօսէր ժԹ դարու երկու կարկառուն եկեղեցական դէմքերու մասին Ալիշան-Խրիմեան:

Վահագն Թորոսեան՝ ընտրած էր դժուարին նիւթ մը՝ -Հ. Արսէն Բագրատունու իրաւաքաղաքական հայեացքները-:

Մարիամ Վարդանեան -Մխիթարեանների գիտական գործունէութեան ու պատմական արտացոլումը Մայր Աթոռի ԱՐԱՐԱՏ եւ ԷԶՄԻԱՄԻՆ ամսագրերում-:

Անդրանիկ Զէյթունցեան խօսեցաւ միայն -ՂԵՒՈՆԴ ԱԼԻՇԱՆԻ մասին:

Ուրբաթ 24 Նոյեմբեր

Երրորդ եւ վերջին օր Գիտաժողովին, նկատի առած ցուրտ եղանակը, կարգ մը գեկուցողներու անհանգստութիւնը եւ ջերմային վիճակը, օրուան նախագահը Փրոֆ. Լեւոն Հախվերտեան, առաջարկեց միակ լիազումար նիստ գումարել նախագահական նիստերու կլոր դահլիճին մէջ, որ լաւ ջեռուցուած էր, եւ սահմանուած ժամուն (ժամը 10) խօսքը տուաւ օրուան առաջին գեկուցող՝

Հ. Տաճատ Վրդ. Եարտըմեանին, որ իր գեղեցիկ նիւթը - Մխիթար Վրդ. Սեբաստացին եւ Հայ Վանական փորձառութիւնը- չկրցաւ իր լիակատար պատրաստութեամբ ներկայացնել, օրուան նախագահին ժամացոյցային յիշեցումներէն խանգարուած:

Հոս կ'ուզեմ դիտել տալ որ նիստերու նախագահ մը պէտք է իմաստունօրէն ճկուն գտնուի, կարգ մը նորութիւն բերող ելոյթներուն աւելի ասպարէզ տալով եւ տափակաբանութիւնները նրբօրէն կրճատելով: Օրինակ կրնայինք մեծ գոհունակութեամբ, աւելի երկար մտիկ ընել նաեւ՝

Մուրատ Հասրաթեանի զեկուցումը, նուիրուած Բազմավէպին եւ Հայ միջնադարեան հիմնահարցերուն՝ քաղուած Բազմավէպի էջերէն:

Մարատ Թադէոսեան խօսեցաւ -Մխիթարեանների գեղադրտական հայեացքներու մասին-:

Արփի Վարդումեանի նիւթն էր -Մխիթար Սեբաստացին որպէս Մխիթարեան Միաբանութեան երաժշտական աւանդութեան հիմնադիր:

Սարգիս Յարութիւնեան խօսք առաւ -Հ. Ղ. Ալիշանի եւ Հայոց երգերուն ու հաւատալիքներու մասին-:

Ալվարդ Ղազիյեան հանդէս եկաւ -Բանագիտութիւնը եւ բանահիւսութիւնը Հանդէս Ամսօրեայի էջերում- նիւթով:

Ասատուր Փաշայեան անդրադարձաւ -Մխիթարեանների բնագիտական ժառանգութեան- մասին:

Կարինէ Խուտարաշեան ներկայացուց -Հ. Ղեւոնդ Ալիշանը եւ Հայ աւանդական երգը-:

Նագեմիկ Սարգսեանի զեկուցումը մասնագիտական բնոյթ կը կրէր. -Մխիթարեանների դպրոցական թատրոնի ներկայացումների երաժշտական ձեւաւորման առանձնայատկութիւնները 18-19 դարերում-:

Օրուան նախագահ Փրոֆ. Հախվերտեան վենետիկեան լճակէն եւ յիշատակներէն ներշնչուած՝ գողտր խօսքերով խօսափողը փոխանցեց Ակադեմիայի Փոխ-նախագահ Փրոֆ. Գէորգ Բրուտեանի, որ անգամ մը եւս շեշտելով, յանուն իմացական եւ Գիտական Հայաստանի, թէ որքան գնահատանք եւ սէր կը վայելեն Մխիթարեան Հայրերը Մայր Հայրենիքի մէջ, եւ թէ հակառակ տնտեսական, քաղաքական ոչ այնքան փայլուն ժամանակներու, կարելի եղաւ ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳԻՏԱ-

ԺՈՂՈՎ կայացնել Երեւանի մէջ, որպէս վայր ընտրելով Հայ միտքի, գիտութեան եւ ստեղծագործական վառարանի տաճարը՝ Գիտական Ակադեմիայի շէնքը՝ իր զոյգ դահլիճներով, մաղթեց որ այսուհետեւ աւելի սերտանան գիտական-բանասիրական կապերն ու փոխ-յարաբերութիւնները ընդմէջ Ս. Ղազարի Մխիթարեան կաճառին եւ Հայաստանի Գիտական Ակադեմիային:

Կէսօրէ յետոյ ժամը երեքին, բոլոր մասնակցողներն ու այլ բազմաթիւ հիւրերը, խուռներամ փութացած էին Հանրապետութեան Հրապարակ, ուր Հայաստանի Ազգային Պատկերասրահի եւ Զարեանցի անուան գրականութեան եւ արուեստի թանգարանի տնօրէնութիւնները, միացեալ ուժերով՝ ազգային թանգարանի Առաջին յարկի զոյգ ընդարձակ սրահներու մէջ, պատրաստած էին իւրայատուկ ՅՈՒՅԱՀԱՆԴԵՍ նկարչական -ազգային պատկերասրահին ֆոնտին պատկանող, Վենետիկ եւ Ս. Ղազար ներկայացնող- ուր կը փայլէին Այվագովսկիի յայտնի գործեր, Բաշիմջադեանի խորհրդաշաւոր ՍՈՒՐԲ ՂԱԶԱՐՆԵՐԸ, Ժանսեմ, Շապանեան, Շահին, Գառգու, Ադամեան եւ այլն, ինչպէս նաեւ գիրքեր եւ ձեռագիր փաստաթուղթեր, գրականութեան թանգարանի ֆոնտէն քաղուած:

Խօսք առին, ազգային եւ սեփական հեռատեսիլի կայաններու դիմաց, Շահէ Խաչատուրեան Պատկերասրահի անունով եւ Զարեանցի անուան գրականութեան եւ Արուեստի թանգարանին Տնօրէնը, երկուքն ալ շեշտելով այն կարեւոր դերը որ խաղացած են Մխիթարեանները արուեստի եւ գրականութեան մարզերէն ներս, ոչ միայն վարդապետներով, այլ մանաւնդ իրենց պատրաստած աշակերտներու մեծ փաղանգով:

Հ. Յարութիւն վրդ. Պգտիկեան, Միաբանութեան կողմէ շնորհակալութիւն յայտնելէ ետք այս շատ հաճելի ձեռնարկին համար, յիշեցուց որ Մխիթարեանները երեք հարիւր տարի, նախադար, Հայրենիքն է որ Ս. Ղազար փոխադրած են իրենց անդադար, Հայրենիքն է որ Ս. Ղազար փոխադրութիւններով, պրպտումներով, նիւթական եւ գրական արտադրութիւններով, այսօր չեն կրնար չլուզուիլ տեսնելով որ Վենետիկն ու Ս. Ղազարն են որ Հայրենիք փոխադրուած են, շնորհիւ այս եզական ցուցահանդէսին:

Նոյն օրը (Ուրբաթ 24 Նոյ.) երեկոյեան ժամը 7-ին Յովհաննէս ԶԷՔԻՏԵԱՆԻ ղեկավարութեամբ, Հայաստանի Պետական Ակադեմիական նուագախումբն ու երգչախումբը, Արամ Խա-

չատուրեան Համերգային դահլիճին մէջ (Օփերա) պիտի կատարէր Պետլիօզի Թէ ՏէնիՄը եւ Միաբանութեան 300-ամեակին առիթով, Ամփիթատոնին վերի օթեակները տրամադրուած էին Միսիթարեան Հայրերուն եւ անոնց հիւրերուն:

Ձէքիճեան, այս առիթով Միսիթար Սեբաստացիի Մետալ ստացաւ Հ. Եղիա Աբբազօր ձեռքէն:

-«Վերպա վօլանթ Սքրիպիթա մանենթ»- կ'ըսէին Հռոմայեցիները: այսինքն ԲԱՌԵՐԸ ԿԸ ԹՈՉԻՆ ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ՄՆԱՆ -այս առիթով ես պիտի ուզէի հնարել նոր բայց նման բանածեւ մը, ձեզի կը մնայ վաւերացնել զայն. այն է - ՎԵՐՊԱ ՎՕԼԱՆԹ ՍԷՏ ՄՕՆՈՒՄԷՆԹԱ ՄԱՆԵՆԹ - որ թարգմանի - ԽՕՍԲԵՐԸ ԿԸ ՑՆԴԻՆ ԲԱՅՑ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐԸ ԿԸ ՄՆԱՆ- այսպէս կը մտածէին նաեւ Երեւանի Քաղաքական Խորհուրդի անդամները, որ Երեւանի քաղաքապետ Պ. Ալբերդ ԲԱՁԷՑԵԱՆԻ ստորագրութիւնը կրող, 23 Հոկտ. 2000 թուականի հրամանագրով որոշում կ'առնուէր ԵՐԵՒԱՆԻ ԹՈՒՄԱՆԵԱՆ ՓՈՂՈՑԻՑ ՄՈՍԿՈՎԵԱՆ ՆՐԱՆՑՔ ՄՏՆՈՂ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ ԱՆՈՒԱՆԱԿՈՉԵԼ ՄԽԻԹԱՐ ՍԵԲԱՍՏԱՅՈՒ ԱՆՈՒԱՐ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԻՄՆԱՐԿՈՒԹԵԱՆ 300 ԱՄԵԱԿԻ ԱՌԹԻԻ:

Բ. ԹՈՅԼԱՏՐԵԼ ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒՄ ՏԵՂԱԴՐԵԼ ՄԽԻԹԱՐ ՍԵԲԱՍՏԱՅՈՒ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԸ:

Շաբաթ 25 Նոյեմբեր, առաւօտեան ժամը 11ին, Օփերայի կից գտնուող, վերոյիշեալ փոքր բայց իւրայատուկ հրապարակին անկիւնը, արտասովոր երաժշտութիւն տարածուած էր օդին մէջ բարձրախօսներով, լուսանկարիչ եւ հեռատեսիլի գործիչներ կազմ ու պատրաստ, բացումը կը կատարուէր յուշատախտակին ուր փորագրուած էր -ԱՅՍ ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒՄ ՏԵՂԱԴՐՈՒԵԼՈՒ Է ՄԽԻԹԱՐ ՎՐԴ. ՍԵԲԱՍՏԱՅՈՒ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԸ- ելոյթ ունեցան Երեւանի գլխաւոր ճարտարապետ Պ. Նարեկ Սարգսեան, քաղաքապետ՝ Պ. Ալբերդ Բազէյեան, Հ. Եղիա Վրդ. Քիւղապեան Աբբազայրը եւ Հ. Յարութիւն Վրդ. Պատիկեան, որպէս Միաբանութեան կողմէ բանակցութիւնները վարող անձ:

Նոյն օրը, ժամը ուղիղ 12ին Հայաստանի Հանրապետութեան Նախագահ՝ Պ. Ռոպէր Քոչարեան, ունկնդրութիւն կը շնորհէր, Հայրենի հողին վրայ գտնուող բոլոր Միսիթարեան Հայրերուն, առաջնորդութեամբ ընդհ. Աբբայ Հ. Եղիա Վրդ. Քիւղապեանի եւ կը խոստանար նեցուկ կանգնիլ Միսիթարեան Միաբանութեան Հայաստանեան գործունէութիւններուն:



Երեկոյեան ժամը 8ին, Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս ՆՍՏՏ Գարեգին Բ ընդունեցաւ իր աշխատանքային գրասենեակին մէջ գիտաժողովին մասնակցող բոլոր Հայրերը եւ մտերմիկ եւ անկեղծ զրոյցը այնքան յառաջացած էր որ վեհը ընթրիքի սեղանակից դարձուց Մխիթարեան Հայրերը եւ ջերմ ողջոյններով հրաժեշտ տուաւ բոլորին:

Երեքշաբթի 21 Նոյին ազգային գրադարանի մէջ բացուած ցուցահանդէսով սկիզբ առած տօնակատարութիւնները, պաշտօնապէս կարելի էր փակուած նկատել շաբաթ իրիկուն Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի շնորհած ունկնդրութեամբ:

Յաջորդ առաւօտ Երեւան խմբուած Հայրերն ու հիւրերը սկսան մեկնել զանազան ուղղութիւններով իրենց երկիրները:

Որպէս արտասահմանէն ներկայ գտնուող թղթակից, չեմ կրնար մի քանի դիտողութիւններ չկատարել:

Ճիշտ է որ Հայաստան դժուարին օրեր կ'ապրի, ճիշտ է որ ժողովուրդը աւօրեայ հոգերու բեռին տակ կ'ըսէ որ ժողովուրդներ ունի, բայց կը համարիմ որ գիտաժողովը պատրաստող յանձնախումբի անդամները, քիչ մը աւելի ծանրակշիռ աշխատանք տարած ըլլային, շատ աւելի մեծ պիտի ըլլար ժողովրդային մասնակցութիւնը, ինչու չէ նաեւ մտաւորականներու բացակայութիւնը այնքան զգալի պիտի չըլլար:

Յայտնի դերասանի մը կամ միջակ գրողի մը յորերեանը յաճախ աւելի մեծ շուքով կը նշուի, հանդիսութիւններ սիրող այս նախկին սովետական հանրապետութեան մէջ, քան ինչ որ թուեցաւ ինծի, լրագրողիս, Մխիթարեան Միաբանութեան երեքհարիւրամեայ ազգանուէր վաստակին յիշատակումը...

Շատ շատեր բոլորովին անտեղեակ մնացած էին հանդիսութիւններէն. ուրիշներ հեռտեսիլէն իմացած էին, երբ արդէն շատ ուշ էր, կարգ մը անձեր Ակադեմիայի հրապարակին վրայ արտասովոր եռուզեր տեսած ըլլալով, բարձրացած էին իմանալու պատճառը... քանի ոչ մի տեղ, դոյզն պատառ մը իսկ չկար, Եւօրեայ գիտաժողովը աւետող:

Երբ Պերլիօզի Համերգի գիշերը Արամ Խաչատուրեան սրահը տեսայ, ուր ասեղ ձգելու տեղ չէր մնացած, զգացի որ ժողովուրդը տակաւին իմացական արժէքներու իմաստը չէ կորսնցուցած, եւ վստահ եմ որ մեծ սիրով շատ շատեր պիտի ուզէին մասնակցիլ այս բացառիկ հանդիսութիւններուն, եթէ

քիչ մը աւելի կարեւորութիւն տրուած ըլլար կազմակերպիչներու կողմէ:

Այնուհանդերձ, նկատի առած ի վերջոյ Մխիթար Սեբաստացի եւ իր հիմնած Միաբանութիւնը Սփիւթեան ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ ՄԸՆ է ԻՐ ԷՌԻԹԵԱՄԲ հայրենի իշխանութիւններուն ցուցաբերած այս բացառիկ վերաբերմունքը կարելի է դրական մեծ քայլ մը նկատել ՀԱՅՐԵՆԻՔ-Սփիւթեան համերաշխ գործակցութեան:

ՅԻՊԷ